

محله جماران

سازمان زیباسازی شهر تهران

دفتر پژوهشهای فرهنگی

سازمان زیباسازی شهر تهران

سازمان زیباسازی شهر تهران

خیابان ولی عصر، بالاتر از میدان ونک، خیابان شهید علیرضا دامن افشار، شماره ۵۵،

تلفن: ۳-۴۸۱۰۸۸۸۸ نمابر: ۸۸۷۸۵۳۳۲

www.zibasazitehran.ir

با همکاری دفتر پژوهشهای فرهنگی

تهران، خیابان کریم خان زند، خیابان ایرانشهر شمالی، نبش کوچه یگانه، شماره ۲۲۹

پستی: ۱۵۸۴۷۳۶۹۱۳ تلفن: ۸۸۲۱۳۶۴ دورنگار: ۸۸۳۰۲۴۸۵

www.iranculturestudies.com

www.Lahzeh-ketab.com

● محله جماران

● رشته: افشین اخلاص پور

● نظر دکتر اسکندر مختاری

● ویراستار: سارا مردوخی

● طرح و جلد: آناهیتا فریده داورزنی

● چاپ: نشر ایران ● چاپ اول: ۱۳۹۰

همه حقوق محفوظ است.

ISBN: 978-964-379-237-4

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۷۹-۲۳۷-۴

اخلاص پور، افشین، ۱۳۴۸-

محله جماران / نوشته افشین اخلاص پور؛ [به سفارش] سازمان زیباسازی شهر تهران -

تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی، ۱۳۹۰.

۳۰ص: مصور (رنگی)، نقشه. - (تهران پژوهی؛ ۱۲)

ISBN: 978-964-379-237-4

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا

۱. محله ها - ایران - تهران. ۲. جماران. الف. سازمان زیباسازی شهر تهران. ب. دفتر

پژوهشهای فرهنگی ج. عنوان.

۹۵۵/۱۲۳

۱۳۹۰ ۳ الف ۸۹ هـ/ ۲۰۷۹ DSR

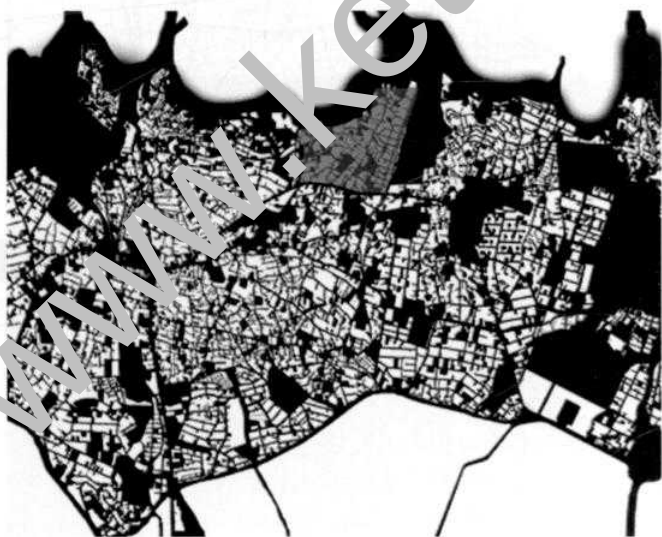
۲۳۴۲۴۶۵

کتابخانه ملی ایران

فهرست مطالب

۷	■ مقدمه
۸	■ پایتختی تهران و توسعه شمالی
۱۱	■ شمیران و باغ‌های گمشده آن
۱۳	■ نشان جغرافیایی
۱۴	■ طبیعت و اقلیم
۱۵	■ وجه تسمیه و پیشینه تاریخی
۱۹	■ سکونت امام خمینی (ره) در جماران
۲۰	■ بیت جماران
۲۱	■ بناهای مذهبی و حسینیه‌های محله
۲۱	■ فئات‌ها و سرآب‌ها
۲۵	■ نشانه‌های معماری بومی جماران
۲۶	■ جماران در آینه عکس‌های هوایی
۲۹	■ راهنمای محله جماران و بیت امام خمینی (ره)
۳۰	■ منابع

روستای جماران در یکی از شمالی‌ترین نقاط شمیران واقع است. بافت واجد سیمای طبیعی و روستایی با ترکیب با باغات و پوشش سبز منطقه و در حال حاضر آمیخته با مظاهر کنونی شهر تهران، ساختار کلی این منطقه را تشکیل می‌دهد.

موقعیت محله جماران در منطقه یک

اما آنچه دلیل اهمیت شناخت بیش‌تر و معروفیت آن است، اختصاص حسینیّه جماران به محل استقرار امام خمینی(ره) رهبر فقید انقلاب اسلامی ایران و سکونت بیت ایشان در این ناحیه است که با حمایت^۱ قوانین شهرسازی باعث کنترل دگرگونی منطقه و حفظ مناظر تاریخی - طبیعی آن شده است.

نقشه دارالخلافه تهران و توسعه‌های تهران، منبع: محمودیان، ۱۳۸۴

پایتختی تهران و توسعه شمیران

پس از انتخاب تهران به عنوان پایتخت، روستاها و تپه‌های شمالی البرز به مناسبت داشتن هوای کوهستانی و سال‌ها مورد استقبال درباریان و اعیان و اشراف قاجار قرار گرفت. اگرچه روستاهای مختلف از دوره آبادی ری و پیش از پایتختی تهران در شمال این شهر رونق داشته‌اند، اما توسعه شهر تهران به خارج از باروی ناصری از سال ۱۳۰۹

۱. بر اساس مصوبه طرح ساماندهی شهر تهران که در سال ۱۳۷۰ در شورای عالی معماری و شهرسازی به تصویب رسید، محدوده جماران واجد ارزش تاریخی - فرهنگی شناخته شده و تحت حفاظت قرار گرفت.